

ДИПЛОМИРАНЕ

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА

ПРАКТИКО-ПРИЛОЖНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

ЗА СПЕЦИАЛНОСТТА „ЕЛЕКТРОННИ ТЕХНОЛОГИИ В МУЗИКАТА“

/актуален от учебната 2023/2024 г./

А. УКАЗАНИЯ:

1. Практико-приложният държавен изпит се провежда в Радио Благоевград или РТВЦ Благоевград.
2. Практико-приложният изпит се провежда от изпитна комисия определена със Заповед на Ректора, в която задължително се включва и базовият ръководител, определен за провеждането на Преддипломната тонрежисьорска практика в семестъра предшестваш държавния изпит.
3. Времето и периода за провеждане на практико-приложния държавен изпит се определя със заповед от Ректора, а конкретният ден и час се съгласува между членовете на държавната изпитна комисия. Дипломантът е задължен да се съобрази с решението на изпитната комисия.
4. Институцията, в която ще се провежда практико-приложния изпит поема ангажимента да осигури звукостудиото с необходимата техника за реализиране на озвучаването на концертната програма.
5. Базовият ръководител, съвместно с ръководството на Институцията и дипломанта уточняват видът на състава, който ще бъде озвучаван.
6. Студентите имат право да направят избор при озвучаване на концертна програма по отношение на:
 - Стиловите и жанровите особености на изпълняваната музика:
 - Видът на състава:
 - ✓ инструментален;
 - ✓ смесен /вокално-инструментален/;
 - ✓ вокален;
 - мястото на изпълнението – на открито или закрито
7. Студентите имат право да направят избор при озвучаване на театрална постановка по отношение на:
 - Видът и жанрът на изпълняваната творба:
 - Видът на изпълнителския състав:
 - Мястото на изпълнението – на открито или закрито

Б. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ:

I. Планиране на озвучителния процес:

- Избор на подходящи микрофони, предусилватели, DI box, мониторна система
- Stage plan (графична схема на сцената и изпълнителите)
- Цялостна концепция за стил, жанр, търсено ниво на сила на звука в залата

II. Реализиране на озвучителния процес: **Sound check**

- баланс, панорамна позиция на инструментите
- филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр)
- избор на реверберация, дилей и други send ефекти
- избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти
- оформяне на цялостна звукова картина
- Подходяща сила на звука, избягване на feedback

III. Звукозапис:

1.**Пространствено впечатление** – съответствие на звуковото пространство с типа музикален състав, стила на произведението и епохата на създаването му. Усещане за звукова перспектива вдълбочина, многопрластост на звуковата картина създаваща впечатление за обемност на звука. Изполване на реверберация и други ефекти на пространствено-времевата обработка. Правилен подбор на параметрите на изкуственото пространство.

2.**Прозрачност и детайлизация** – звукова различимост на отделните инструменти, ясност на музикалната фактура и разбираемост на текста. Връзка с акустическите условия, разположението на микрофоните, особеностите на музикалната фактура, качеството на изпълнение, създаващо възможност за възприемане не само на индивидуалния тембър на всеки инструмент, но и проследяване на движението на музикалния материал; степен на приглушеност на техните шумове, издавани от инструментите при изпълнение. Връзка с реверберацията. Ефект на маскиране – степен на темброво доминиране на едни инструменти над други и влияние върху детайлизацията.

3.**Музикален баланс** – правилни пропорции между нивата на гръмкост между компонентите в партитурата- инструменти, вокалисти, оркестрови и хорови групи – съблюдаване на пропорциите между основните и второстепенни партии по сила и перспектива.

4.**Тонален баланс** – съотношение между различните честотни области и регистри на звуковия диапазон. Съблюдаване на основната и най-важна музикална информация в областта на средните честоти.

5.**Темброва достоверност** – познаваемост на инструментите, точност на предаването на характерните за тях особености на звукообразуването и звукоизвличането.

6.**Стереофоничност** – точна локализация на източниците на звука, ширината на звуковата картина, баланса между лявата и дясната страна, точност на възприятието на центъра на сцената, отсъствие на звукови празноти в центъра на звучащия изпълнителски ансамбъл

7.**Техника на звукозаписа** – правилен избор и подходящо разпределение на микрофоните; създаване на микрофонна карта, акустическособеностина помещението, разположение на музикантите; използване на честотна корекция и динамическа обработка на сигнала; прилагане на реверберация и други ефекти; степен на нелинейни изкривявания и интермодуляция; прикриване на недостатци в изпълнението.

Окончателна оценка:

Всеки един от трите компонента се оценява поотделно.

Окончателната оценка е средноаритметична между оценките на трите компонента. Основно изискване е дипломантът да не е получил оценка Слаб 2.00 на някой от компонентите.

Отличен 6 – по компонент 1 – спазени всички изисквания по планирането на озвучителния процес; **по компонент 2** – постигнат добър звуков баланс, панорамна позиция на инструментите; филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр); избор на реверберация, дилей и други send ефекти; избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти; оформяне на цялостна звукова картина; Подходяща сила на звука, избягване на feedback; **по компонент 3** – спазени всички изисквания по отношение постигането на качествен запис - многоканален звукозапис запис; индивидуални нива на отделните канали; архивиране на проекта за по-нататъшна обработка – mixing, mastering;

Много добър 5 – по компонент 1 – спазени всички изисквания по планирането на озвучителния процес; **по компонент 2** – постигнат добър звуков баланс, панорамна позиция на инструментите; филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр); избор на реверберация, дилей и други send ефекти; избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти; оформяне на цялостна звукова картина; недобро решение със силата на звука и избягването на feedback; **по компонент 3** – спазени всички изисквания по отношение постигането на качествен запис - многоканален звукозапис запис; индивидуални нива на отделните канали; архивиране на проекта за по-нататъшна обработка – mixing, mastering

Добър 4– по компонент 1 – спазени всички изисквания по планирането на озвучителния процес; възникващи проблеми по някой от **критерии № 2 или № 3** - звуков баланс и панорамната позиция на инструментите; филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр); избор на реверберация, дилей и други send ефекти; избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти; оформяне на цялостна звукова картина; недобро решение със силата на звука и избягването на feedback; спазване на изискванията по отношение постигането на качествен запис - многоканален звукозапис запис; индивидуални нива на отделните канали; архивиране на проекта за по-нататъшна обработка – mixing, mastering

Среден 3– по компонент 1 – спазени всички изисквания по планирането на озвучителния процес; възникващи проблеми по отношение на **критерии № 2 или № 3** - звуков баланс и панорамната позиция на инструментите; филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр); избор на реверберация, дилей и други send ефекти; избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти; оформяне на цялостна звукова картина; недобро решение със силата на звука и избягването на feedback; спазване на изискванията по отношение постигането на качествен запис - многоканален звукозапис запис; индивидуални нива на отделните канали; архивиране на проекта за по-нататъшна обработка – mixing, mastering

Слаб 2– по компонент 1 – неспазени всички изисквания по планирането на озвучителния процес; възникващи проблеми по отношение на **критерии № 2 или № 3** - звуков баланс и панорамната позиция на инструментите; филтриране (EQ), съобразено с реалния честотен диапазон на инструментите, групите, музикалния стил (жанр); избор на реверберация, дилей и други send ефекти; избор на динамични процесори - компресори, лимитери и други insert ефекти; оформяне на цялостна звукова картина; недобро решение със силата на звука и избягването на feedback; спазване на изискванията по отношение постигането на качествен запис - многоканален звукозапис запис; индивидуални нива на отделните канали; архивиране на проекта за по-нататъшна обработка – mixing, mastering

- **Комисия, съставила указанията:**
 - проф. д.н. Йордан Гошев;*
 - доц. д-р Валери Пастармаджиев;*
 - доц. д-р Валери Димчев;*
 - гл.ас. д-р Венцислав Мицов*

- *Статут – на основен трудов договор*
- *Година на въвеждане на програмата – 2023*
- *Указанията са обсъдени и приети на Катедрен съвет на катедра Музика с Протокол №2023 г. и утвърдени на заседание на ФС с протокол №2023 г.*

- *Ръководител на катедра ”Музика”:*.....
/доц. д-р Бинка Добрева/

- **Комисия:**
 - проф. д.н. Йордан Гошев*

 - доц. д-р Валери Пастармаджиев*

 - доц. д-р Валери Димчев*

 - гл.ас. д-р Венцислав Мицов.....*

ДИПЛОМИРАНЕ

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПРИ

ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ:

„ЕЛЕКТРОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА“

/актуален от уч. 2023/2024 г./

А. ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА:

1. Разработването на дипломна работа се разрешава на студенти, които:
 - Към момента на подаването на молба до ръководителя на катедрата имат среден успех Много добър /4.50/, утвърден с решение на Факултетния съвет;
 - Са избрали тема и са определили обект за изследване;
 - Имат съгласието на преподавателя –утвърден като научен ръководител на дипломанта с решение на катедрения съвет и носещ отговорността за разработването и изпълнението на изискванията за подобен труд
2. Дипломната работа трябва да отговаря на изискванията за този вид студентски разработки и спецификата на специалността.
3. Студентите, сливащи трети и четвърти курс, подават молба за разработване на дипломна работа в края на зимния семестър на последната учебна година при условията на т.1 и т.2;
4. Разработването на дипломната работа се осъществява в съответствие с Правилника за образователните дейности, чл. 48, а именно:
 - След разработването, дипломната работа се представя в катедрата за обсъждане, не по-късно от един месец преди публичната защита;
 - Научният ръководител декларира писмено, че дипломната работа е завършена и може да се допусне до защита.
 - Дипломната работа се рецензира от преподавател, определен от катедрата, отговаряща за обучението, в срок не-по-късно от 1 месец преди датата на защитата, а предложенията за външни рецензенти се утвърждават от декана;
 - Рецензията трябва да бъде депозирана в катедрата не по-късно от 1 седмица преди защитата;
 - В седмицата преди защитата, дипломантът има право да се запознае с рецензията.
 - Защитата се насрочва след като дипломантът представи справка от учебен отдел, че е положил всички семестриални изпити.
5. Защитата на дипломната работа протича по следния начин:
 - Председателят на изпитната комисия съобщава имената на дипломанта и темата на дипломната работа;

Държавен изпит. Защита на дипломна работа_ЕТМ_2023	Дата на отпечатване: 01.10.2023 г.	Version: 3	Page 1 of 4
--	------------------------------------	------------	-------------

- Дипломантът представя експозе на дипломната работа в рамките на 7-8 минути;
 - След експозето се прочита рецензията на дипломната работа;
 - Членовете на изпитната комисия и евентуално присъстващите гости задават въпроси на дипломанта;
 - Дипломантът отговаря на зададените въпроси, като започва с отговор на въпросите, поставени от рецензента;
 - След отговорите следват изказвания;
 - В края на процедурата се дава възможност на дипломанта за заключително изказване.
6. Защитите на дипломни работи са публични.
7. Оценките на проведените защити на дипломните работи се обсъждат и поставят на закрито заседание на комисията /Вж. раздел VI. **Указания за провеждане и критерии за оценяване при защита на дипломна работа за специалността „Електронни технологии в музиката“**/.
8. Когато научният ръководител е член на изпитната комисия, той не участва в определянето на оценката на своя дипломант.
9. Оценките, поставени от членовете на държавната изпитна комисии, утвърдени със заповед на ректора, не подлежат на обжалване и преразглеждане.

I. Процедурата по защита на дипломната работа включва следните стъпки:

- Представяне на дипломната работа от дипломанта с необходимите писмени или електронни илюстрации (с продължителност до 7 минути);
- Прочитане на рецензията;
- Поставяне на въпроси от членовете на ДИК във връзка с дипломната работа и от присъстващите;
- Отговяне на посочените в рецензията забележки и/или препоръки и въпроси, в следния ред;
 - ✓ на рецензента;
 - ✓ на членовете на ДИК;
 - ✓ на присъстващите;

II. Писмените дипломни работи се оценяват по следните критерии и показатели:

1/ Съответствие с изискванията:

- 1.1. Съобразно избраната тема, поставените целите и задачи.
- 1.2. На Указанията относно съдържание, обем и структура.

2/ Съдържателност на работата:

- 2.1. Пълнота и логичност на изложението.
- 2.2. Демонстрирано познаване на теорията и практиката в съответната област.
- 2.3. Задълбоченост на анализите.
- 2.4. Оригиналност на предложенията за усъвършенстване.
- 2.5. Обоснованост на предложенията.

3/ Техническо оформление на работата

- 3.1. Оформление на текстовата част (стил и език, правопис, печатни грешки и др.)
- 3.2. Оформление на графичната част (графики, диаграми, приложения и др.)

III. Устното представяне и защита на дипломните работи се оценява по следните критерии и показатели:

Държавен изпит. Защита на дипломна работа_ETM_2023	Дата на отпечатване: 01.10.2023 г.	Version: 3	Page 2 of 4
--	------------------------------------	------------	-------------

1/ Представяне по същество:

- 1.1. Общо впечатление за яснота, стегнатост и увереност на презентацията.
- 1.2. Цялостно и точно представяне на дипломната работа.
- 1.3. Демонстрирано разбиране на проблемите в изследваната организация и на подходите за решението им.
- 1.4. Умело използване на илюстративните материали.
- 1.5. Правилно и точно отговаряне на зададените въпроси.

2/ Техническо представяне:

- 2.1. Качество на нагледните материали.
- 2.2. Количество на нагледните материали за презентация.

Оценяването на писмените дипломни работи се извършва по точкова система. Максимално възможният брой точки е 27 въз основа на определени диапазони и оценки, получени посредством усреднените стойности на точките, дадени от членовете на комисията:

При среден брой 21,7 и повече точки (над 80 % от максималния) - отличен 6;
19 - 21,6 точки (над 70 %) – много добър 5;
16,3 - 18,9 точки (над 60 %) – добър 4;
13,6 - 16,2 точки (над 50 %) – среден 3.

За оценяване на устната защита при максимален брой точки 21 са приети аналогично следните диапазони и оценки:

При среден брой 16,9 и повече точки (над 80 % от максималния) – отличен 6;
14,8 - 16,8 точки (над 70 %) – много добър 5;
12,7 - 14,7 точки (над 60 %) – добър 4;
10,6 - 12,6 точки (над 50 %) – среден 3.

- **Комисия, съставила указанията:**

проф. д.н. Йордан Гошев;

доц. д-р Валери Пастармаджиев;

доц. д-р Валери Димчев;

гл.ас. д-р Венцислав Мицов

- *Статут – на основен трудов договор*
- *Година на въвеждане на програмата – 2023*
- *Указанията са обсъдени и приети на Катедрен съвет на катедра Музика с Протокол №2023 г. и утвърдени на заседание на ФС с протокол №2023 г.*

- *Ръководител на катедра "Музика":.....*
/доц. д-р Бинка Добрева/

- **Комисия:**
проф. д.н. Йордан Гошев
доц. д-р Валери Пастармаджиев
доц. д-р Валери Димчев
гл.ас. д-р Венцислав Мицов.....

ДИПЛОМИРАНЕ

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПРИ

ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

ЗА СПЕЦИАЛНОСТ:

„ЕЛЕКТРОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА“

/актуален от уч. 2023/2024 г./

УКАЗАНИЯ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПИСМЕНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ:

1. Писменият държавен изпит за студентите-дипломанти от специалност „Електронни технологии в музиката“ се провежда по въпросник, одобрен от съвета на катедра “Музика” и включва въпроси от изучаваните дисциплини.
2. Въпросникът за държавен изпит се актуализира от преподавателите към катедра “Музика” в началото на всяка учебна година.
3. Завършващите студенти получават актуализирания въпросник за държавен изпит не по-късно от три месеца преди неговото провеждане.
4. Датата за писмен държавен изпит, както и състава на комисията се назначават със заповед на ректора, по предложение на ръководителя на катедрата.
5. Комисията организира провеждането на изпита, като осигурява зала/и и всички необходими условия за неговото нормално протичане.
6. Комисията предварително запознава студентите с начина на провеждане на държавния изпит.
7. В деня на изпита студентите са длъжни да заемат местата си в определената/ите за държавния изпит зала/15 минути по-рано от обявения начален час.
8. Преди началото на изпита комисията организира раздаването на предварително подпечатани с печат на катедрата бели листа.
9. Във времето до изтегляне на въпросите член на комисията разяснява на студентите как ще протече изпита и кога ще бъдат обявени резултатите от него.
10. Изтеглят се три въпроса от конспекта. Единият от въпросите е от Раздел I ”Основи на тонрежисурата”, вторият от Раздел II “Звукотехника и аудиомонтаж”, а третият от Раздел III „Акустика“ /Приложения № 1, 2 и 3/.
11. Изтеглянето на въпросите става от студент в присъствието на членовете на комисията в залата /или в една от залите/, в която се провежда държавния изпит
12. Комисията записва изтеглените въпроси на дъската.
13. Студентите отговарят на едни и същи въпроси, като ги преписват от конспекта или дъската върху определените за развиването им листа.
14. Продължителността на изпита е 4 астрономични часа.
15. В случай, че студентите не могат да развият изтеглените въпроси, те могат да напуснат залата. При напускането на залата се пази пълен ред и тишина.

Писмен държавен изпит_ЕТМ_2023	Дата на отпечатване: 01.10.2023 г.	Version: 3	Page 1 of 5
--------------------------------	------------------------------------	------------	-------------

16. След обявяване края на изпита, всички са длъжни да престанат да пишат. Предаването на писмените работи става по ред, определен от комисията.
17. Резултатите от държавния изпит се обявяват до 3 дни след неговото провеждане.
18. Писмените работи се оценяват по шестобална система, която включва: “Отличен” (6,00), “Много добър” (5,00), “Добър” (4,00), “Среден” (3,00) и “Слаб” (2,00). За успешно положен се смята изпитът, оценен най-малко със “Среден” (3,00). При слаба оценка на единия от въпросите, общата оценка е „Слаб” (2)
19. Студентите могат да се запознаят с мотивите на комисията за поставянето на съответната оценка в срок до една седмица след полагане на изпита. Оценките не могат да бъдат променяни.
20. Писмените работи от държавния изпит се съхраняват в катедра “Музика” в срок от 3 години от датата на провеждане на изпита.

Б.1. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПИСМЕНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ:

№	Критерии за всеки отделен въпрос от конспекта	Качествена оценка	Количествена оценка		
			въпроси		
			№ 1	№2	№3
1.	Разработени са всички съдържателни компоненти на формулирания в конспекта въпрос	Пълно	3	3	3
		Частично	2	2	2
		Незадоволително	1	1	1
2.	Вярност, точност и логическа последователност на изложението	Пълно	3	3	3
		Частично	2	2	2
		Незадоволително	1	1	1
3.	Изложението да е основано на съвременните методически концепции	Напълно отговаря на изискванията	3	3	3
		Налице са отделни пропуски	2	2	2
		Работата се характеризира със сериозни пропуски	1	1	1
4.	В разработката да бъдат включени примери, които да подкрепят теоретичното изложение	Много добро	3	3	3
		Сравнително добро	2	2	2
		Задоволително	1	1	1
5.	Текстът отговаря на изискванията за правопис и пунктуация	Напълно отговаря на изискванията	3	3	3
		Налице са отделни пропуски	2	2	2
		Работата се характеризира със сериозни пропуски	1	1	1
Общ брой точки по отделните въпроси от конспекта:					

Б.2. СКАЛА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПИСМЕНИЯ ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

Извършва се по точкова система. Максимално възможният брой точки е 45 въз основа на определени диапазони и оценки, получени посредством усреднените стойности на точките, дадени от членовете на комисията:

При среден брой 36 и повече точки (над 80 % от максималния) - отличен 6;

31,6 - 35,9 точки (над 70 %) – много добър 5;

27,1 - 31,5 точки (над 60 %) – добър 4;

22,6 - 27,0 точки (над 50 %) – среден 3.

При среден брой под 22,5 точки (над 50 %) – Слаб 2.

КОНСПЕКТ ЗА ПИСМЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

ОСНОВИ НА ТОНРЕЖИСУРАТА

1. Музикалният звук като обект на тонрежисьорската работа.
2. Слухова картина и критерии за оценка на качествата ѝ.
3. Комуникационно-акустични основи на звукопредаването.
4. Основи на звукозаписната техника.
5. Моно, стереофония, квадро, съраунд, Ambisonics.
6. Микрофонни техники за запис на стерео и съраунд.
7. Особеностите на хардуерните и софтуерните процесори.
8. Основни измервателни скали, стандартни нива.
9. АЦП и ЦАП - сигнали и връзки и основните им параметри.
10. Хардуерни и виртуални измервателни уреди и работа с тях.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

ЗВУКОТЕХНИКА И АУДИОМОНТАЖ

1. Студийни озвучителни тела и слушалки.
2. Видове микрофони - специфика и употреба.
3. Динамични процесори, еквалайзери, времево базирани ефекти.
4. Индустриални стандарти за компресиране на аудио сигнал със и без загуба на качество. Уреди и начини за компресиране.
5. Наслаждане на глас върху предварително записан звуков фон за аудио-визуални продукти.
6. Смесителни пултове. Видове, компоненти и принцип на действие.
7. Съвременни стандарти за стерео микс към видео.
8. Технология и процеси за миксиране "Surround".
9. Мастеринг процеси.
10. Миксиране и мастеринг на оркестров звукозапис.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

АКУСТИКА

1. Звук и качества на звука.
2. Разпространение на звука във въздуха и в затворени помещения.
3. Звукопоглъщане и звукоотражение. Реверберация.
4. Радиопредаване.
5. Изкривявания и шумове.
6. Акустика на струнните музикални инструменти.
7. Акустика на дървени духови музикални инструменти.
8. Акустика на медни духови музикални инструменти.
9. Акустика на ударни музикални инструменти.
10. Електронни музикални инструменти.

- **Комисия, съставила указанията:**

проф. д.н. Йордан Гошев;

доц. д-р Валери Пастармаджиев;

доц. д-р Валери Димчев;

гл.ас. д-р Венцислав Мицов

- *Статут – на основен трудов договор*
- *Година на въвеждане на програмата – 2023*
- *Указанията са обсъдени и приети на Катедрен съвет на катедра Музика с Протокол №2023 г. и утвърдени на заседание на ФС с протокол №2023 г.*

- *Ръководител на катедра "Музика":.....*
/доц. д-р Бинка Добрева/

- **Комисия:**
проф. д.н. Йордан Гошев
доц. д-р Валери Пастармаджиев
доц. д-р Валери Димчев
гл.ас. д-р Венцислав Мицов.....